

Sygn. akt I PK 130/17

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa I.Z.
przeciwko „A.” Spółce z o.o. z siedzibą w T.
o odszkodowanie w związku z niezgodnym z prawem wypowiedzeniem umowy o pracę oraz odprawę pieniężną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 marca 2018 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P.
z dnia 17 lutego 2017 r.,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża pozwanej zwrotem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 17 lutego 2017 r., sygn. akt V Pa .../16 Sąd Okręgowy w P. w sprawie z powództwa I.Z. przeciwko „A.” Sp. z o.o. o odszkodowanie w związku z niezgodnym z prawem wypowiedzeniem umowy o pracę oraz o odprawę pieniężną, oddalił apelację pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w T. z 16 czerwca 2016 r., sygn. akt IV P .../14, w którym Sąd uwzględnił częściowo roszczenie powódki w zakresie odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem.

W sprawie ustalono, że I.Z. była zatrudniona u pozwanego pracodawcy „A.” Sp. z o.o. od dnia 2 kwietnia 2001 r. na podstawie umowy o pracę na okres próbny. Następnie, w okresie od dnia 4 lipca 2001 r. do dnia 5 grudnia 2003 r. powódka była zatrudniona na podstawie dwóch umów o pracę na czas określony, zawieranych na następujące po sobie okresy. Ostatnią, trzecią umowę o pracę strony zawarły w dniu 6 grudnia 2013 r. i była to umowa na czas określony, zawarta na okres 37 lat do dnia 5 grudnia 2040 r.

Zgodnie z zawartą umową, powódka I.Z. została zatrudniona na pełny etat, początkowo na stanowisku pracownika ds. księgowości, a ostatnio na stanowisku księgowa - specjalista ds. kadr i płac. W zawartej umowie o pracę, strony zawarły klauzulę o możliwości jej wcześniejszego rozwiązania z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia.

W okresie od 6 grudnia 2003 r. pracodawca kilkakrotnie wypowiadał powódce warunki pracy i płacy oraz wprowadzał aneksy do zawartej umowy. Zmiany polegały m.in. na podwyższaniu wynagrodzenia czy zmianie stanowiska pracy. Aneksem z dnia 30 maja 2011 r., pozwana podwyższyła powódce wynagrodzenie za pracę do kwoty 4.563,00 zł brutto i w tej wysokości powódka otrzymywała należne jej wynagrodzenie do momentu rozwiązania umowy o pracę.

Wiosną 2012 r. zarząd pozwanej spółki tj. Prezes Zarządu- W.O. i Wiceprezes Zarządu – B. W., podjął decyzje o wypowiedzeniu powódce I.Z. umowy o pracę.

W dniu 1 marca 2012 r. pozwana spółka „A.” zatrudniła nowego pracownika do działu księgowości w osobie A.S., za wynagrodzeniem w kwocie 1.628,00 złotych brutto, które następnie od dnia 23 maja 2012 r. zostało podwyższone do kwoty 1.915,00 złotych brutto.

W dniu 24 września 2012 r. główna księgowa A.S., w obecności B.W. i A.C., odczytała i wręczyła powódce pismo rozwiązujące umowę o pracę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, który upływał w dniu 31 grudnia 2012 r. W piśmie tym, jako przyczynę wypowiedzenia pozwana-pracodawca wskazała „liczne, mniej poważne uchybienia w pracy, utrata zaufania do pracownika”.

Powódka I.Z. nigdy nie była karana przez pracodawcę karą porządkową, ani nie też nie udzielano jej na piśmie żadnych uwag, co do jakości wykonywanej przez

nią pracy. Drogą e-mail otrzymywała od pracodawcy informacje, aby skorygować błąd lub pomyłkę w dokumentach lub raportach.

Pozwany pracodawca zdecydował o wypowiedzeniu powódce umowy o pracę, gdyż ta popełniała błędy m.in. wpisywała złe kwoty przelewów, składała niepoprawnie wypełnione wnioski do ZUS i PFRON, nieprawidłowo rozliczała urlopy pracowników. Upominana była wyłącznie ustnie lub informowana przez Wiceprezes drogą e-mail o dostrzeżonych błędach i pomyłkach. Po odejściu powódki z pracy, na skutek uprzednio dokonanego wypowiedzenia umowy o pracę, stanowisko pracy powódki nie zostało zlikwidowane, a jej obowiązki przejęła A.S.

Sąd Okręgowy ocenił, że ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji są prawidłowe i znajdują oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym sprawy, a wysunięte na ich podstawie wnioski prawne są zgodne z obowiązującymi przepisami. Ustalenia te, jak i rozważania prawne Sądu Rejonowego Sąd odwoławczy podzielił i przyjął za własne.

Następnie Sąd drugiej instancji wskazał, że pozwany pracodawca wskazując, jako przyczynę wypowiedzenia powódce umowy o pracę utratę zaufania, nie wskazał czynności pracownika, które jego zdaniem, uzasadniają sformułowanie powyższego wniosku. Za realizację powyższego obowiązku nie można w żadnym razie uznać wskazanego przez pracodawcę zarzutu w postaci: „licznych, mniej poważnych uchybień w pracy”, albowiem tak ogólnikowe sformułowanie pozbawia sąd rozpoznający sprawę możliwości dokonania oceny ewentualnych uchybień pracownika, ich ciężaru, prawdziwości, obiektywności i racjonalności oraz ich łącznej subsumpcji w kontekście przesłanki, jaką jest utrata zaufania. W przypadku bowiem wskazania kilku przyczyn utraty zaufania o ich zasadności nie decyduje czynnik ilościowy, lecz jakościowy, który obliguje do oceny, czy wszystkie łącznie wskazane podstawy uzasadniają wypowiedzenie umowy o pracę, chociażby każda ze wskazanych przyczyn oddzielnie nie stanowiła dostatecznej przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Sąd Okręgowy wyjaśnił w końcu, że w niniejszej sprawie nie ma zastosowania bogate orzecznictwo dotyczące możliwości ograniczenia wskazywanej w treści oświadczenia pracodawcy przyczyny wypowiedzenia jedynie do kwestii bardziej ogólnych, w sytuacji, gdy konkretne okoliczności wypowiedzenia

są pracownikowi znane, bowiem wydane zostało ono w odmiennych stanach faktycznych. W niniejszej sprawie przeprowadzone postępowanie dowodowe nie wykazało, aby powódka została zapoznana w sposób szczegółowy i nie budzący jej wątpliwości z przyczynami wypowiedzenia jej umowy o pracę, podczas spotkania w dniu 24 września 2012 r. Z zeznań świadków: A.C. i A.S., w obecności których doszło do wręczenia powódce wypowiedzenia umowy o pracę, nie wynika wprost, aby powódka I.Z. została poinformowana przez pozwanego pracodawcę, wiceprezesa pozwanej spółki B.W., jakie konkretnie przyczyny legły u podstaw podjęcia takiej decyzji przez pracodawcę. Świadczenie potwierdzili jedynie, że po wręczeniu powódce wypowiedzenia umowy o pracę B.W. powołała się na utratę zaufania do powódki, wskazała na złą ocenę jej pracy, brak wiary w efekty pracy powódki, nie przywołała natomiast konkretnych przykładów uchybień, których miała się dopuścić powódka wykonując powierzone jej obowiązki pracownicze.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła w całości skargą kasacyjną strona pozwana. Skargę oparto na zarzucie naruszenia przepisów prawa materialnego.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na przyczynie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Wskazano, że w sprawie zachodzi potrzeba dokonania wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości, a także wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 30 § 4 w zw. z art. 45 § 1 Kodeksu pracy.

Wątpliwości i rozbieżności te miałyby dotyczyć ustalenia, jak duży powinien być stopień konkretyzacji przyczyn wskazanych w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy o pracę, a tym samym, czy wskazane przez pozwaną, w pisemnym wypowiedzeniu umowy o pracę, przyczyny wypowiedzenia były wystarczająco konkretne, a także czy możliwie jest dalsze uszczegółowienie podanych w świadczeniu o wypowiedzeniu umowy o pracę przyczyn wypowiedzenia, w formie ustnej, w szczególności w sytuacji, gdy samo wypowiedzenie umowy o pracę z podaniem konkretnych przyczyn wypowiedzenia zostało złożone na piśmie i odnosi się do okoliczności znanych pracownikowi.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona powodowa wniosła o:

1. nie przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie;
2. zasądzenie kosztów zastępstwa radcy prawnego w postępowaniu wywołanym skargą kasacyjną według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., sygn. akt III CSK 104/08; czy z 18 lutego 2015 r., II CSK

428/14, LEX nr 424365 i 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., sygn. akt I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.; z 8 lipca 2009 r., I CSK 11/09, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493). Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124).

W niniejszej sprawie skarżąca nie uzasadniła jednak należycie wskazanej przez siebie przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Należy przypomnieć, że obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do przesłanek z art. 398⁴ § 2 k.p.c., gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2018 r., IV CSK 389/17, LEX nr 2433070). Jednocześnie, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2

k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia takich przesłanek, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2017 r., II CSK 676/16, LEX nr 2405280; postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2017 r., II CSK 359/17, LEX nr 2415930).

Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wielokrotnie wyjaśniał przy tym, że wnioski o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganie rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 maja 2016 r., V CSK 590/15, LEX nr 2042674 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130 i przywołane w nim orzecznictwo).

Zauważyć przy tym należy, że wymaganie formalne polegające na przedstawieniu w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienia (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) nie jest spełnione tylko w razie

całkowitego braku takiego wniosku lub braku jakiegokolwiek jego uzasadnienia. Jeśli w skardze kasacyjnej zawarto wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania oraz przedstawiono „jakikolwiek” uzasadnienie takiego wniosku, to skargi nie można traktować jako niespełniającej wymagań formalnych. Oczywiście takie („jakikolwiek”) uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej (jego merytoryczna treść i przedstawiona argumentacja prawna) będzie podstawą dokonania przez Sąd Najwyższy oceny zasadności wniosku w ramach tak zwanego przedsądu. Wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej, który nie został należycie uzasadniony, nie będzie uwzględniony, czyli Sąd Najwyższy odmówi przyjęcia skargi do rozpoznania i takie rozstrzygnięcia (a nie odrzucenia skarg) na podstawie art. 398⁹ k.p.c. (tak: postanowienie Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2016 r., III UZ 6/16, LEX nr 2122062).

Odnosząc powyższe rozważania do realiów niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżąca nie przedstawiła w treści skargi kasacyjnej należycie wyodrębnionego i uargumentowanego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Zamieściła ona jedynie bezpośrednio po przedstawieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nader lakoniczne i uogólnione uzasadnienie występowania w niniejszej sprawie potrzeby wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub rozbieżności w orzecznictwie, bez wskazania jednak jakichkolwiek orzeczeń, które potwierdzałyby te rozbieżności, dopiero w treści uzasadnienia podstaw kasacyjnych skarżąca wskazuje szereg orzeczeń, które jej zdaniem, potwierdzają prawidłowość wypowiedzenia umowy o pracę powódki. Wobec tego nie można było uznać, że skarga kasacyjna w ogóle nie zawiera uzasadnienia wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania i odrzucić skargę, bowiem „jakieś” uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w niej zawarto, jednak jest to uzasadnienie sporządzone nieprawidłowo, nader lakonicznie, niewystarczająco wyodrębnione z treści uzasadnienia zarzutów kasacyjnych i nieuwzględniające odrębnego celu i charakteru przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, które podlegają ocenie na etapie przedsądu, a także nie zawierające żadnych argumentów przemawiających za rzeczywistym występowaniem w niniejszej sprawie przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Należy przy tym zauważyć, że podnoszona przez skarżącą kwestia wykładni art. 30 § 4 k.p. w zw. z art. 45 § 1 k.p. była wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, który wydał w tym zakresie bogate orzecznictwo, które w dostatecznym stopniu wyjaśnia jakie obowiązki ciążyą na pracodawcy w związku z koniecznością uzasadniania wypowiedzenia umowy o pracę na czas nieokreślony i co oznacza pojęcie „konkretności” przyczyny wypowiedzenia. Orzeczenia te licznie przywoływał w swoim wyroku Sąd drugiej instancji, nie ma więc potrzeby ich tutaj powtarzać.

Niezwykle istotne jest również, że skarżąca sformułowała wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w taki sposób, że nawet dokonanie wykładni art. 30 § 4 k.p. w zw. z art. 45 § 1 k.p. w zakresie wskazanym przez pozwaną nie będzie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, nawet bowiem przyjęcie, że możliwe jest skonkretyzowanie przyczyn wypowiedzenia w formie ustnej, gdy pisemne wypowiedzenie odnosi się do przyczyn znanych już wcześniej pracownikowi nie wpływa na prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji w stanie faktycznym, w którym ustalono, że powódka nie została zapoznana w sposób szczegółowy i nie budzący jej wątpliwości z przyczynami wypowiedzenia jej umowy o pracę, podczas spotkania w dniu 24 września 2012 roku. Zatem skarżąca przez wniesioną skargę kasacyjną zmierza w istocie do podważenia ustalonego stanu faktycznego, co w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. jest niedopuszczalne.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy postanowił nie obciążać pozwanej zwrotem kosztów zastępstwa procesowego na rzecz powódki na podstawie art. 102 k.p.c. w związku z niewielkim wkładem pracy, jakiego wymagało od pełnomocnika powódki sporządzenie wyjątkowo lakonicznej odpowiedzi na skargę kasacyjną w niniejszej sprawie.

kc